

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ КОНСЕРВАЦІЇ ТА РОЗКОНСЕРВАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Охрамович О.Р.,

к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

- ▲ У статті розглянуто нормативно-правове регулювання консервації та розконсервації основних засобів і визначено напрями удосконалення документального оформлення таких операцій на підприємстві.
- Основні засоби, консервація основних засобів, розконсервація основних засобів, організація первинного обліку.

ОРГАНИЗАЦИЯ ПЕРВИЧНОГО УЧЕТА КОНСЕРВАЦИИ И РАСКОНСЕРВАЦИИ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Охрамович О.Р.,

к.э.н., доцент кафедры бухгалтерского учета, ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

- ▲ В статье рассмотрено нормативно-правовое регулирование консервации и расконсервации основных средств и определены направления усовершенствования документального оформления таких операций на предприятии.
- Основные средства, консервация основных средств, расконсервация основных средств, организация первичного учета.

ORGANIZING PRIMARY ACCOUNTING OF CONSERVATION AND REACTIVATION OF FIXED ASSETS AT THE ENTERPRISE

Okhramovych O.R.,

PhD in Economics, associate professor of Department of Accounting, SHEU "Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman"

- ▲ Article considers legal regulation of conservation and re-activation of fixed assets and identifies areas to improve documentation of such transactions at the enterprise.
- Fixed assets, preservation of fixed assets, depreservation of fixed assets, organization of primary accounting.

Постановка проблеми

У підприємств у процесі господарської діяльності за певних причин виникає необхідність переводити об'єкти основних засобів на консервацію, в результаті чого призупиняється їх використання на деякий період часу. На першому етапі облікового процесу відбувається реєстрація облікової інформації про здійснені операції з консервації та розконсервації основних засобів в первинних документах. Рациональна організація технології первинного обліку, упорядкований документообіг таких операцій впливають на формування у поточному обліку і звітності якісної, достовірної та своєчасної інформації, на підставі якої прийматимуться рішення внутрішніх та зовнішніх користувачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

В науковій літературі питання щодо організації обліку основних засобів на підприємстві, їх документального оформлення досліджували такі вчені, як Белоусов А. [1], Городянська Л. [2], Жарикова О. [3], Островерха Р. [4] та інші. Незважаючи

на численні наукові праці, надалі залишається актуальним дослідження теоретичних та практичних аспектів організації первинного обліку основних засобів.

Невирішені частини проблеми

Аналіз останніх наукових досліджень показує, що в своїх статтях науковці аналізують порядок застосування, використання і складання існуючих типових форм документів для первинного обліку основних засобів, що затверджені наказом Мінстату «Про затвердження типових форм первинного обліку» № 352 від 29.12.1995 р., з метою виявлення недоліків і надання рекомендацій щодо їх усунення, а також визначення шляхів удосконалення організації обліку основних засобів. Проте залишається малодослідженим питання організації первинного обліку основних засобів, що підлягають консервації та розконсервації.

Метою статті є дослідження правових аспектів регулювання порядку консервації та розконсервації

основних засобів, розробка пропозицій, спрямованих на вдосконалення організації первинного обліку операцій з консервації та розконсервації основних засобів у сучасних умовах діяльності підприємств, що сприятиме підвищенню аналітичності інформації та ефективності її використання для прийняття управлінських рішень та забезпечить накопичення достовірної інформації в бухгалтерському та податковому обліку.

Основні результати дослідження

В Україні порядок консервації та розконсервації основних засобів і незавершеного будівництва регламентується:

- Положенням про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств, затвердженим постановою КМУ № 1183 від 28.10.1997 р. (далі – Положення № 1183), яке встановлює порядок підготовки до консервації, проведення консервації та розконсервації основних засобів підприємств;
- Положенням про порядок консервації та розконсервації об'єктів будівництва, затвердженим наказом Міністерства будівництва, архітектури і житлово-комунального господарства України № 2 від 21.10.2005 р. (далі – Положення № 2), яке встановлює порядок та умови проведення консервації та розконсервації об'єктів незавершеного будівництва;
- Листом «Щодо консервації об'єктів» № 7/15-18364 від 14.11.2012 р. (далі – Лист № 7/15-18364) Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, який уточнює порядок використання Положення № 1183 і Положення № 2.

Слід зазначити, що Положення № 1183 є обов'язковим для підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, а також засновані на державній власності, а Положення № 2 – для підприємств, які здійснюють будівництво із залученням державних і змішаних інвестицій. Для інших підприємств норми цих Положень мають рекомендаційний характер, тому вони можуть їх застосовувати повністю або частково у добровільному порядку.

Отже, виникає необхідність визначити порядок проведення консервації та розконсервації основних засобів та надати рекомендації щодо удосконалення документального оформлення таких операцій на підприємствах, для яких Положення № 1183 не є обов'язковим для застосування.

Відповідно до п. 2 Положення № 1183, консервація основних фондів підприємств – це комплекс заходів, спрямованих на довгострокове (але не більш ніж три роки) зберігання основних фондів підприємств у разі припинення виробничої та іншої

господарської діяльності з можливістю подальшого відновлення їх функціонування [5].

Проте згідно з Листом № 7/15-18364 підприємства, для яких вимоги, встановлені Положенням № 1183, не є обов'язковими, можуть самостійно приймати рішення про термін консервації основних засобів, який може перевищувати граничний, визначений у п. 2 цього Положення [7].

Причинами переведення основних засобів на консервацію для наведених вище підприємств можуть бути:

- припинення господарської діяльності на час модернізації, реконструкції, ремонту будівель та споруд, в яких знаходяться ці об'єкти основних засобів, або у зв'язку з реорганізацією чи ліквідацією підприємства;
- скорочення обсягів виробництва;
- сезонний характер роботи того чи іншого підрозділу підприємства;
- зміна профілю виробництва;
- закінчення або тимчасове припинення певного виду діяльності;
- збільшення витрат на утримання та обслуговування основних засобів, у зв'язку з чим їх використання в подальшому стає недоцільним;
- відсутність замовлень, матеріалів та сировини;
- недоцільність використання основних засобів з інших причин.

При здійсненні операцій, пов'язаних з переведенням об'єктів основних засобів на консервацію, можна виділити такі етапи:

1. Згідно з п. 10 Положення № 1183, наказом керівника створюється комісія з питань проведення консервації основних засобів на чолі з керівником підприємства [5], до якої бажано включити представників адміністрації, бухгалтерії, економічних та технічних відділів, керівників тих підрозділів підприємства, в яких знаходяться об'єкти основних засобів, котрі планується передати на консервацію. Комісія має скласти певні документи для оформлення операцій з консервації основних засобів (табл. 1).
2. На другому етапі вважаємо за доцільне провести інвентаризацію основних засобів, що підлягають консервації. Для цього необхідно наказом керівника про проведення інвентаризації таких об'єктів основних засобів створити спеціальну інвентаризаційну комісію. Проте інвентаризацію може провести і постійна діюча інвентаризаційна комісія. В результаті проведення інвентаризації складається інвентаризаційний опис основних засобів (форма № інв.-1) і звіряльна відомість результатів інвентаризації основних засобів (форма № інв.-18).

3. Після розгляду документів, що були складені комісією з питань проведення консервації основних засобів та інвентаризаційною комісією, бажано:
- видати наказ, затверджений керівником, про переведення об'єкта основного засобу на консервацію, в якому вказати її причини, найменування основного засобу, порядок фінансування консервації, строки перебування основного засобу на консервації, осіб, відповідальних за збереження законсервованого об'єкта основного засобу;
  - скласти акт про прийняття основних засобів на консервацію, який затверджується керівником.
4. Згідно з п. 16 Положення № 1183, необхідно розірвати в установленому порядку трудові договори з працівниками, які підлягають звільненню у зв'язку з консервацією основних засобів, з додержанням їх прав та інтересів відповідно до трудового законодавства [5].
5. На підставі наказу керівника про переведення об'єкта основного засобу на консервацію та акта про прийняття основних засобів на консервацію в бухгалтерії ставиться позначка в інвентарній картці обліку основного засобу (форма № ОЗ-6) про переведення основного засобу на консервацію, оскільки на такі основні засоби призупиняється нарахування амортизації на час консервації.

ДОКУМЕНТАЦІЯ З ПЕРЕВЕДЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА КОНСЕРВАЦІЮ, ЩО СКЛАДАЄТЬСЯ КОМІСІЄЮ З ПИТАНЬ ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ

Таблиця 1

ДОКУМЕНТ	СКЛАДОВІ ДОКУМЕНТА	ЗМІСТ ДОКУМЕНТА
Проект консервації (п. 13 Положення № 1183 [5])	Пояснювальна записка	<ul style="list-style-type: none"> • Вид і річні обсяги продукції, що випускається на основних засобах, які підлягають консервації; • вплив консервації основних засобів на такі показники, як виконання виробничих планів протягом терміну консервації, рентабельність, прибуток, фінансовий стан підприємства; • порядок і графік виведення з виробничого процесу основних засобів; • тривалість консервації основних засобів; • заходи щодо забезпечення безпеки робіт під час консервації та збереження законсервованих основних засобів протягом усього терміну консервації, а також суміжних об'єктів, на технічному стані яких можуть негативно позначитися наслідки консервації; • план-графік розконсервації (п. 14 Положення № 1183 [5])
	Технологічна документація проведення консервації	Комплекс текстових і графічних документів, що визначають технологічний процес консервації основних засобів, обслуговування їх у законсервованому стані, розконсервації в технологічній послідовності, з вказівкою даних по обладнанню, оснащенню, спеціальним і стандартним пристроям та інструментам, матеріальним, трудовим та іншим нормативам
	Перелік робіт, ресурсів (матеріальних і трудових) та кошторис витрат, пов'язаних з проведенням консервації та розконсервації основних фондів підприємства (додаток 2 до Положення № 1183)	<ul style="list-style-type: none"> • Найменування робіт; • ресурси (матеріальні і трудові); • кошторис витрат: матеріали та сировина, паливо та енергія, витрати на оплату праці робітників, котрі займаються консервацією, нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, витрати на пожежну та сторожову охорону законсервованих основних засобів, послуги допоміжних підрозділів підприємства і сторонніх підприємств та інші витрати
Техніко-економічне обґрунтування необхідності проведення консервації основних засобів (п. 12 Положення № 1183 [5])	Відомості про основні засоби, що підлягають консервації	Найменування основного засобу, інвентарний номер, первісна вартість, сума нарахованої амортизації, залишкова вартість, група, до якої входить об'єкт основного засобу
	Проект консервації	Пункт 1 таблиці 1
	Акт технічного стану основних засобів на момент їх консервації	Вказується відповідність значенням параметрів, установлених технічною документацією на об'єкт, а також висновок про технічний стан об'єкта, при якому його подальша експлуатація недоцільна і він потребує консервації
Акт про тимчасове виведення основних засобів з виробничого процесу та їх консервацію (додаток 1 до Положення № 1183 [5])	<ul style="list-style-type: none"> • Висновки щодо техніко-економічних показників стану основних засобів; • обґрунтовані висновки про необхідність консервації основних засобів, термін консервації та пропозиції щодо джерел фінансування 	

Порядок розконсервації, відповідно до Положення № 1183, встановлюється у проекті консервації основних засобів, що включає в себе кошторис витрат, пов'язаних з проведенням розконсервації, план-графік розконсервації (пояснювальна записка до проекту), технологічні процеси, за якими проводитиметься розконсервація (технологічна документація до проекту) [5].

Крім цього, на підприємстві, на нашу думку, при розконсервації основних засобів необхідно:

- наказом керівника створити комісію з питань проведення розконсервації основних засобів, яка повинна скласти:
  - акт технічного стану основних засобів на момент їх розконсервації, в якому вказати дані про збереження всіх характеристик, встановлених технічною документацією на законсервованій об'єкт, потребу у ремонті, реконструкції, модернізації, а також придатність до подальшого використання;
  - акт про розконсервацію основних засобів, в якому відобразити висновки комісії.
- За наказом керівника провести інвентаризацію законсервованих об'єктів основних засобів, в результаті чого скласти інвентаризаційний опис основних засобів (форма № інв.-1) і звіряльну відомість результатів інвентаризації основних засобів (форма № інв.-18).

- Видати наказ керівника про розконсервацію основних засобів.
- Скласти акт про прийняття розконсервованих основних засобів в експлуатацію, який затверджується керівником.
- На підставі наказу керівника про розконсервацію основних засобів та акту про прийняття розконсервованих основних засобів в експлуатацію в бухгалтерії поставити позначку в інвентарній картці обліку основного засобу (форма № ОЗ-6) про розконсервацію основного засобу, оскільки по таких основних засобах поновлюється нарахування амортизації.

Висновки і перспективи подальших розвідок

Під час дослідження визначено основні етапи проведення консервації та розконсервації основних засобів на підприємстві, а також наведено рекомендації щодо їх документального оформлення для підвищення ефективності аналітичної роботи.

Результати цього дослідження можуть бути використані в практичній діяльності підприємств, а також бути підставою для подальших досліджень щодо методики бухгалтерського обліку операцій з консервації та розконсервації основних засобів і порядку документального оформлення консервації та розконсервації об'єктів будівництва.

1. Белоусов А. Удосконалення документального оформлення операцій з основними засобами в умовах застосування П(С)БО 7 «Основні засоби» / А. Белоусов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 3. – С. 49–56.
2. Городянська Л. Організація первинного обліку основних засобів на підприємстві / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2003. – № 6. – С. 26–35.
3. Жарікова О.О. Первинний облік основних засобів: удосконалення типових форм / О.О. Жарікова // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Вип. 116/2011. Серія: Економіка і фінанси. – Севастополь, 2011. – С. 55–59.
4. Островерха Р.Е. Шляхи удосконалення організації обліку основних засобів / Р.Е. Островерха // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2009. – № 4 (47). – С. 133–140.

5. Положення про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств: постанова Кабінету Міністрів України № 1183 від 28 жовтня 1997 р.
6. [Електронний ресурс] / офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1183-97-p>
7. Положення про порядок консервації та розконсервації об'єктів будівництва: наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 21.10.2005 р. № 2 [Електронний ресурс] / офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1582-05>
8. Щодо консервації об'єктів: лист Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 14.11.2012 р. № 7/15-18364 [Електронний ресурс] / офіційний сайт Інформаційно-аналітичного центру «Ліга». – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN84075.html

1. Belousov A. Improving documentation of transactions with fixed assets using R(S)A 7 "Fixed assets" / A. Belousov // Accounting and Audit. – 2006. – № 3. – P. 49–56. [In Ukrainian]
2. Gorodyanska L. Organizing primary accounting for fixed assets in the enterprise / L. Gorodyanska // Accounting and Audit. – 2003. – № 6. – P. 26–35. [In Ukrainian]
3. Zharikova O.O. Asset Primary Accounting: improving the standard forms / O.O. Zharikova // Bulletin of SevNTU: Science. Proc. Vol. 116/2011. Series: Economics and Finance. – Sevastopol, 2011. – P. 55–59. [In Ukrainian]
4. Ostroverkha R.E. Ways to improve organization of the fixed assets accounting / R.E. Ostroverkha // Scientific Bulletin of the National University of State Tax Service of Ukraine (economics, law). – 2009. – № 4 (47). – P. 133–140. [In Ukrainian]
5. Regulations on the Conservation of fixed assets of companies: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 1183 from October 28, 1997 [In Ukrainian]

6. [Electronic resource] / the official website of the Verkhovna Rada of Ukraine. – Mode of access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1183-97-p> [In Ukrainian]
7. Regulations on the Procedure for conservation and reactivation of construction objects: Order of the Ministry of Construction, Architecture and Housing and Communal Services of Ukraine from 21.10.2005 № 2 [electronic resource] / Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine. – Mode of access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1582-05> [In Ukrainian]
8. On conservation of objects: letter from the Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine from 11.14.2012, № 7/15-18364 [electronic resource] / official site of the Information and Analytical Center "Liga". – Mode of access: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN84075.html [In Ukrainian]